

قدس ۴ اقدام مثبت دولت در حوزه انرژی را که در آینده باید
با شدت بیشتری ادامه پیدا کند بررسی می کند

خنثی سازی تحریم ها بارهایی از وابستگی به نفت خام

پالایشی داخل، ایجاد تنوع در سبد سوخت کشور و همچنین استفاده از بنزین پالایشگاه های فراسرزمینی ایران در کشور و نژولا مدیریت شده است. همه این ها نشان از این دارد که محوریت رفع تحریم از طریق مذاکرات در کشور از بین رفته و به جای آن، حکمرانی عقلایی مبتنی بر خنثی سازی تحریم ها، جایگزین آن شده است. در ادامه به صورت تفصیلی اقدامات حوزه انرژی دولت سیزدهم را بررسی خواهیم کرد.

• نخستین اقدام انرژی دولت سیزدهم

عقد قرارداد سوآپ گازی با ترکمنستان برای جبران افت فشار گاز شهرهای شمالی کشور

دولت سیزدهم در نخستین و مهم ترین قرارداد خود در سال ۱۴۰۰، با کشور ترکمنستان قرارداد سوآپ گاز امضا کرد و از این راه، افت فشار گاز شهرهای شمالی کشور و همچنین بخشی از ناترازی گازی کشور جبران شد. هفتم آذرماه ۱۴۰۰، قرارداد سوآپ گازی سه جانبه بین ترکمنستان، ایران و آذربایجان امضا شد. براساس این قرارداد قرار است سالانه ۱/۵ تا ۲ میلیارد مترمکعب گاز از ترکمنستان به جمهوری آذربایجان از خاک جمهوری اسلامی ایران انتقال یابد.

بر اساس این توافق که در حاشیه نشست سران سازمان همکاری های اقتصادی (اگو) در ترکمنستان توسط وزیران نفت ایران و جمهوری آذربایجان امضا شد، ترکمنستان روزانه ۵ تا ۶ میلیون مترمکعب گاز به جمهوری آذربایجان می فروشد. این گاز از مسیر ایران به جمهوری آذربایجان ترانزیت (سوآپ) خواهد شد و ایران گاز مصرفی مورد نیاز خود در پنج استان کشور را به عنوان حق انتقال این گاز برداشت خواهد کرد.

• دومین اقدام انرژی دولت سیزدهم

نقره داغ کردن پر مصرف ها به نفع کم مصرف ها

دولت سیزدهم در زمستان ۱۴۰۰ با وجود ناترازی بسیار بالای گاز در بخش های مختلف، با اعمال سیاست تعرفه گذاری پلکانی، در زمینه بهینه سازی مصرف و کاهش مصرف مشترکان پرمصرف حرکت کرد و این سیاست کمک چشمگیری در عبور از زمستان بدون قطعی گاز و خاموشی داشت. نکته بسیار مهم در این زمینه اثرات حاصل از اجرای تعرفه گذاری پلکانی پرمصرف ها در مدیریت مصرف و صرفه جویی گاز در زمستان ۱۴۰۰ بود. براساس داده های وزارت نفت، در زمستان ۱۴۰۰ با وجود ناترازی بسیار بالای گاز در بخش های مختلف، با اعمال سیاست تعرفه گذاری پلکانی پرمصرف ها به میزان یک فاز پارس جنوبی کاهش مصرف

با گذشت یک سال از روی کار آمدن دولت سیزدهم، حوزه انرژی کشور با تغییرات بسیار چشمگیری روبه رو شده است؛ وضعیت تراز انرژی بسیار بحرانی و به نحوی بود که در زمستان ۱۳۹۹ شاهد کمبود گاز و قطعی بسیار بالای گاز در دولت پیشین بودیم و عمده نیروگاه ها به دلیل کمبود گاز و حتی گازوئیل از تولید برق نیز ناتوان شده بودند. در طرف مقابل نیز به دلیل توسعه نیافتن ظرفیت نیروگاهی کشور، با خاموشی های گسترده در تابستان ۱۴۰۰ روبه رو بودیم. این همه وضعیت بحرانی انرژی کشور نبود و مصرف بنزین هر روز در حال جابه جایی رکورد بود تا جایی که در برخی از روزهای سال، میزان مصرف از میزان تولید بنزین در کشور نیز فزونی می یافت و بحران کمبود بنزین نیز به سراغ کشور آمده بود. دولت در این وضعیت به جای بهیود کارها به دنبال این بود که تنها با مذاکره مشکل کشور را حل کند و از هرگونه اقدام اصلاحی سر باز زد. باید تحریم ها به سفره مردم بیایند تا بتوانند مذاکرات را دنبال کنند، این وضعیت کشوری بود که به دلیل حکمرانی غلط از ظرفیت های بسیار بالای جغرافیایی و ژئوپلیتیکی خود هیچ استفاده ای نکرده بود. حالا یک سال از روی کار آمدن دولت سیزدهم گذشته است؛ تحریم ها هنوز هم پابرجاست اما فروش نفت به میزان چشمگیری رو به رشد بوده است؛ سیاست گذاری عقلایی جای خود را به حکمرانی مبتنی بر رفع تحریم ها از طریق مذاکرات داده است و حالا دولت به جای محور قرار دادن رفع تحریم ها با مذاکره، به دنبال خنثی سازی تحریم ها برآمده است. با مدل حکمرانی غلط دولت گذشته، در زمستان ۱۴۰۰ قرار بود شاهد قطعی گاز به خصوص در مناطق شمالی کشور باشیم و مردم مژه تحریم ها را بیشتر بچشند اما نخستین قرارداد انرژی دولت سیزدهم برای کنترل فشار در مناطق شمالی کشور و حذف ناترازی گاز در این مناطق با کشور ترکمنستان بود تا بتواند از طریق سوآپ گازی با ترکمنستان، افت فشار شهرهای شمالی کشور را از بین ببرد و قطعی گاز به سراغ مردم نیاید. اصلاح الگوی مصرف از طریق سازوکار قیمتی دو طرفه (تشویق برای مصرف کمتر و تنبیه برای مصرف بالاتر از حد الگوی بهینه) اجرایی شد و در تابستان ۱۴۰۱ در بخش خانگی کمترین قطعی برق را شاهد بودیم؛ صنایع نیز با برنامه ریزی دقیق و بسیار کمتر به نسبت دولت پیشین، شاهد قطعی برق بودند. تابستانی که قرار بود با قطعی گسترده برق، زندگی مردم را مختل و کشور را به مذاکرات وابسته کند، با تدابیر صحیح در وزارت نفت از طریق رساندن متناسب گاز به نیروگاه های جدید و در مدار و وزارت نیرو با تعرفه گذاری پلکانی پرمصرف ها، نوسازی تجهیزات نیروگاهی، افزایش بازدهی تولید و همچنین افزایش ظرفیت نیروگاهی کشور به بهترین نحو ممکن گذرانده شد. ناترازی انرژی در کشور طی چندین ماه با ایجاد اصلاحات مهم و تمرکز بر رفع مشکلات مردم از طریق ظرفیت های داخل به جای تکیه به مذاکرات، به بهترین شکل ممکن مدیریت شد. ناترازی در بخش بنزین نیز با بهبود ظرفیت

قرار بود تنها راهکار پیش روی کشور، رفع تحریم ها از طریق مذاکره باشد اما دولت سیزدهم با اقدامات تحولی مانند اجرای تعرفه گذاری پلکانی پرمصرف ها، پالایشگاه داری فراسرزمینی ایران، حرکت به سمت توسعه زنجیره ارزش نفت خام و ساخت پتروپالایشگاه، علاوه بر تبدیل به فرصت کردن تهدید تحریم ها، در حوزه خنثی سازی تحریم ها به جای رفع تحریم ها از طریق مذاکره قدم برداشت.